

Adı:	 Lisesi	Puan
Soyadı	10. Sınıflar Tarih Dersi	
Sınıfı:	No:	2025- 2026 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönem 1. Yazılı

SORULAR

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.1.



soydaşları olan Selçuklu ordusuna katılmaları ile zafere katkı sunmuşlardır. Selçuklu sultanının savaşı bir Cuma gününe denk getirmeyi başarması ve namazdan sonra yapmış olduğu heyecan verici konuşma pek tabiidir ki muharebenin seyrini etkilemiştir. Bunun yanında Bizans ordusunun kalabalık sayısına rağmen hantal bir yapıya sahip olması, imparatorun ordu bünyesinde olup bitenlere tam manasıyla hâkim olamaması ve generalleri arasında içten içe bir rekabetin mevcudiyeti gibi etkenler de Selçuklu ordusunun işini kolaylaştırmıştır."

Bu metne göre Malazgirt Zaferi'nin kazanılmasında etkili olan **askerî, sosyal veya siyasi** etkenlerden 2 tanesini yazınız.

Selçuklu ordusunun, kendisinden çok daha kalabalık Bizans ordusuna karşı ustaca uyguladığı "Turan (Bozkır) Taktiği", savaşın seyrini değiştiren en önemli askeri hamledir.

Bizans ordusunda ücretli asker olarak bulunan Uz ve Peçenek gibi Türk boylarının, savaş sırasında soydaşları olan Selçukluların tarafına geçmesi, Bizans ordusunun savaş gücünü zayıflatmış ve moralini bozmuştur.

Bizans ordusunun hantal bir yapıya sahip olması ve generaller arasındaki rekabet, ordunun emir-komuta zincirinde bir zafiyet olduğunu göstermektedir. Bu durum, Selçukluların işini kolaylaştıran siyasi bir etkidir.

3. Köseadağ savaşı sonrası Anadolu'daki siyasi durum hakkında bilgi veriniz.10 Puan)

Kösedağ Savaşı'nda alınan ağır yenilgi, Anadolu'daki merkezi Selçuklu otoritesini yıkmıştır. Bu savaşın en önemli siyasi sonucu, Türkiye Selçuklu Devleti'nin Moğol (İlhanlı) hakimiyetine girerek bir kukla devlete dönüşmesi ve Anadolu Türk siyasi birliğinin bozulmasıdır. Bu otorite boşluğu, ilerleyen yıllarda uçlardaki Türkmen beylerinin bağımsızlıklarını ilan ederek İkinci Beylikler Dönemi'ni başlatmasına zemin hazırlamıştır.

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.2.

4. "Melik" ve "atabey" kavramlarını, Büyük Selçuklu Devleti'nin yönetim yapısı içindeki görev ve sorumlulukları açısından açıklayınız. (10 Puan)

Melik: Büyük Selçuklu Devleti'nde hükümdarın (sultanın) erkek çocuklarına verilen unvandır. Devlet yönetimini ve askerî tecrübeyi öğrenmeleri için küçük yaşta kendilerine tahsis edilen eyaletlere vali olarak atanırlardı.

Atabey: "Ata" ve "bey" kelimelerinden oluşan bu unvan, eyaletlere gönderilen melikleri her konuda eğiten, onlara devlet yönetimini, askerliği öğreten ve onların adına eyaleti idare eden tecrübeli ve liyakatli devlet adamıdır.

5. "Karahanlılar devri idare anlayışı da tarihi Türk idare anlayışına uygun olarak devletin temel vazifesini teb'anın karnını tok sırtını pek kılmak olarak görmüştür. Fakat görüldüğü üzere Türk idare felsefesi bununla da yetinmemiş, devleti (hükümdarı), doyurup giydirdiği teb'asına hayat pahalılığı çektirmemek, onları âdil bir idare altında, dirlik ve huzur içinde yaşatmakla da mükellef kılmıştır."

Bu metinden yola çıkarak, Türk-İslam devletlerindeki "sosyal devlet" anlayışının temel özelliklerini yorumlayınız. (5 Puan)

Bu metin, Türk-İslam devletlerinin "sosyal devlet" anlayışını benimsediğini göstermektedir. Bu anlayışa göre devletin görevi sadece ülkeyi yönetmek değil, aynı zamanda halkın refahını sağlamaktır. Hükümdar, halkın karnını doyurup sırtını giydirmekle, yani temel ihtiyaçlarını karşılamakla kalmaz; aynı zamanda adil bir yönetim kurarak, ekonomik istikrarı (hayat pahalılığını önleyerek) sağlayarak halkına huzurlu bir yaşam sunmakla da sorumludur.

6. Aşağıdaki tabloda, Büyük Selçuklu Devleti'nin ordu teşkilatına ait bazı birimler verilmiştir. Bu birimlerin görevlerini ve özelliklerini karşılarındaki boşluklara yazınız. (10 Puan)

Askerî Birim	Görevi ve Özellikleri
Hassa Ordusu	Farklı milletlerden seçilen ve gulam sistemine göre yetiştirilen, doğrudan sultana bağlı, maaşlı ve her an savaşa hazır daimi ordudur. Başkentini ve sultanın güvenliğinden sorumludur.

İkta Askerleri	İkta sahiplerinin, kendilerine verilen toprakların geliriyle beslemek ve eğitmek zorunda oldukları atlı askerlerdir. Ordunun en kalabalık kısmını oluştururlar ve bulundukları bölgenin güvenliğini sağlarlardı.
-----------------------	---

7. Selçuklularda İslamiyet'in kabulüyle birlikte kullanılmaya başlanan hükümdarlık alametlerinden iki tanesini yazınız. (10 puan)

hutbe, çetr, tevki (tuğra), hilat, tırâz gibi yeni alametler

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.3.

8. Aşağıdaki tabloda verilen Selçuklu dönemi sosyoekonomik hayatına ait kavramları, ilgili oldukları açıklamalarla doğru bir şekilde eşleştirerek harfleri açıklamaların başındaki boşluklara yazınız. (10 Puan)

Kavramlar	Açıklamalar
A) Ahilik	(C) Hükümdarın liyakat sahibi devlet adamlarına veya hayır kurumlarına mirî araziden tahsis ettiği toprak.
B) Fütüvvet	(D) Geliri cami, medrese, hastane gibi hayır kurumlarının masrafları için ayrılan topraklardır.
C) İkta	(A) Esnaf ve zanaatkârların iş bulmak, kaliteyi korumak ve meslek ahlakını sağlamak amacıyla kurduğu teşkilat.
D) Vakıf	(B) İslam dünyasında cömertlik, yiğitlik ve fedakârlık gibi erdemleri esas alan sosyoekonomik bir yapı.

9. Ünlü seyyah İbn Battuta, Anadolu'daki Ahilerle ilgili gözlemini şöyle anlatır: *"Bu adam, ahı yiğitlerin önderlerindendir. Zanaatkârlar arasında aşağı yukarı ikiyüz adamı var. Onlar kendisini önderliğe seçtiler, bir tekke yaptırdılar. Şimdi gündüz kazandıklarını geceleyin orada harcıyorlar."*

İbn Battuta'nın bu ifadesinden yola çıkarak Ahilik teşkilatının sosyal dayanışma ve ekonomik hayat üzerindeki rolünü yorumlayınız. (5 Puan)

İbn Battuta'nın ifadesi, Ahilerin güçlü bir sosyal dayanışma ağı kurduğunu göstermektedir. Gündüz kazandıklarını gece ortak mekânları olan tekkede harcamaları, aralarındaki birlik, beraberlik ve yardımlaşma ruhunu ortaya koyar. Aynı zamanda bu durum, ekonomik hayatın sadece kişisel kazanca değil, toplumsal paylaşım dayandığını da gösterir. Zanaatkârların bir lider etrafında örgütlenmesi, mesleki bir birlik ve düzen içinde olduklarını kanıtlar.

10. Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin (Danişmentliler, Saltuklular, Mengücekliler, Artuklular vb.) Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına katkılarından 2 tanesini yazınız. (10 Puan)

Fethedilen topraklarda cami, medrese, köprü, kervansaray ve şifahaneler inşa ederek Anadolu'yu Türk-İslam eserleriyle donatmışlar ve yerleşik kültürü güçlendirmişlerdir.

Fethedilen şehir, köy ve coğrafi yerlere Türkçe isimler vererek Anadolu'nun kültürel ve demografik olarak Türkleşmesine öncülük etmişlerdir.

Bizans, Haçlılar, Gürcüler ve Ermenilere karşı mücadele ederek Anadolu'daki Türk varlığını korumuşlar ve Türklerin bu topraklardaki hâkimiyetinin yerleşmesini sağlamışlardır.

11. Türkiye Selçuklularının uluslararası ticareti canlandırmak ve tüccarların güvenliğini sağlamak amacıyla aldığı tedbirlerden 2 tanesini yazınız. (10 Puan)

Ticaret yolları üzerine tüccarların konaklaması ve güvenliği için kervansaraylar (hanlar) inşa etmişlerdir.

Yollarda güvenlik birimleri oluşturarak ticaret kervanlarının can ve mal güvenliğini sağlamışlardır.

Anadolu'ya mal getiren yabancı tüccarlara düşük gümrük vergileri uygulamışlardır.

İçeriklerin devamı için bize destek olabilirsiniz

Youtube abone olmak için:  <https://www.youtube.com/@tarihkursu>

Pdf dosyalara ulaşabileceğiniz web sitemiz:  <https://www.tarihkursu.com/>

Facebook sayfamız:  https://www.facebook.com/tarihkursu?locale=tr_TR

instagram sayfamız:  <https://www.instagram.com/tarihkursu/...>

- Yeni müfredata uygun
- Akıllı tahtalar ile % 100 uyumlu
- Her ünite için ayrı slayt
- Zorunlu dersler + Seçmeli dersler
- Tyt-Ayt kurs slaytları
- Zengin içerik

Güncel slaytlarımızı incelediniz mi?



İşimiz Gücümüz Tarih

SENARYO 1 <https://tarihkursu.com/>

<https://tarihkursu.com/index.php/2024/08/29/2024-2025-guncel-tarih-dersi-slaytlari-ve-tyt-kurs-slaytlari/>